

Kathrine Adelbert Hansen og Helle Nygaard Jensen

Undergraver tv-nyheder den politiske tillid?¹

Hovedtesen er, at medierne ved at anvende et såkaldt strategiframe beskriver politikerne på en sådan måde, at det underminerer borgernes tillid til dem. Strategiframet er karakteriseret ved fokus på politikernes motiver og personlighed og brug af krigs- og spilmetaforer, vinder-/tabersymbolik og ekspertudtalelser. Gennem en indholdsanalyse af danske tv-nyheder påvises eksistensen af et strategiframe i tv's nyhedsudsendelser. Framet er generelt udbredt i indslag med folketingspolitikere – specielt i valgkampperioderne, men også i hverdagsjournalistikken. Endvidere viser et laboratorieeksperiment, at strategiframet påvirker folks politiske tillid i negativ retning.

At størstedelen af danskerne henter deres viden om politik hos medierne er veldokumenteret (Bro, 1998). Alligevel ved vi ikke meget om, hvordan man i nyhedsmedierne faktisk omtaler de folkevalgte politikere eller om, hvordan vi som borgere reagerer på omtalen. Det søger vi med denne artikel at råde bod på. Artiklens hovedtese er, at medierne ved brug af et såkaldt strategiframe, hvor fokus er på politikernes motiver og personlighed, omtaler politikerne på en måde, som underminerer borgernes tillid til disse aktører.

Har medierne en negativ indvirkning på tilliden til politikerne, udgør det en trussel mod demokratiet, fordi manglende tillid er synonymt med manglende legitimitet for politikerne og deres beslutninger, hvilket igen kan resultere i, at borgerne tager afstand fra det politiske liv eller afviser at efterleve de politiske beslutninger (Thompson, 2002: 263). Samtidig kan manglende tillid til de folkevalgte have en uhensigtsmæssig spill-over effekt på tilliden til de politiske institutioner eller demokratiet som styreform (Sztompka, 1999).

For at belyse den overordnede tese vil vi i denne artikel analysere to forskellige spørgsmål. Det første er, om danske medier faktisk dækker politikernes virke ved brug af det såkaldte strategiframe. Det andet er, om mediernes brug af strategiframet påvirker borgernes tillid til politikerne. Det første spørgsmål vil blive belyst gennem en indholdsanalyse af nyhedsudsendelser i dansk tv, mens det andet spørgsmål vil blive belyst gennem et eksperiment, hvor den samme nyhedshistorie bliver framet på to forskellige måder i to tv-indslag.

Strategiframet som et særligt nyhedsframe

Det politiske felt er blevet udvidet både i dybden og i bredden (Lund, 1999: 139), og der produceres dermed fortsat mere information til medierne. Samtidig må politiske emner i stigende grad konkurrere med andre emner i informationsstrømmen (Entman, 1989). Medierne har ikke kapacitet til at

dække alt det, der foregår i den politiske verden – og specielt ikke til at dække alle relevante nuancer og detaljer af de enkelte emner. I stedet er medierne nødsaget til at fokusere på og fremhæve bestemte elementer af et forhold, en begivenhed eller en person og samtidig ignorere eller nedtone andre. De bliver nødt til at vinkle eller „frame“ et givet emne. Medieframes er således alternative beskrivelser eller fortolkninger af den samme information, problem eller løsning (Nelson, 2004: 582). En nyhedshistories frame kan bedst defineres som „Den centrale organiserende ide i en nyhedshistorie, som beskriver konteksten og angiver emnet gennem udvælgelse, fravælgelse, fokusering og bearbejdelse af informationen“ (Cappella og Jamieson, 1997: 45; vores oversættelse). Et frame i den politiske journalistik er således en beskrivelse, som ved at fremhæve nogle og nedtone andre aspekter af politikernes adfærd udstyrer publikum med en bestemt forståelse af politikernes ytringer og handlinger.

Et af de frames, der anvendes i den politiske journalistik, er strategiframet, dvs. en fremstilling af politik som et strategisk spil. I de eksisterende, overvejende amerikanske studier defineres strategiframet ved dets fokus på konflikt, strategi, taktik, spil, vindere og tabere i det politiske spil og politikeres egoisme (Cappella og Jamieson, 1997; Jamieson, 1992; Lawrence, 2000; Patterson, 1993; Valentino et al., 2001).

Når der er grund til at formode, at strategiframet er fremtrædende i nyhedsudsendelser med politikere, skyldes det, at en række forhold ved mediernes rammebetingelser synes at tilskynde dem til at benytte strategiframet frem for andre frames i skildringen af politik. Det drejer sig dels om teknologiske muligheder og begrænsninger og mediernes økonomiske vilkår, der har mindsket den tid, journalister har til rådighed til formidling og research af nyheden (se fx Bro, 1998; Entman, 1989; Thompson, 2002; Sabato et al., 2000; Cook, 1998; Lawrence, 2000). Dette medfører en forkærlighed for struktur og ensartethed i formidlingen og tilrettelæggelse af historien. Men det drejer sig dels også om journalistkulturen, professionaliseringen og de institutionaliserede nyhedsrutiner i medierne, der medfører en forkærlighed for den personlige, dramatiske og let fortalte historie (se fx Furhoff, 1984; Patterson, 1998). Også politikernes ageren kan influere på mediernes framevalg. I dag anvender både politiske partier og enkeltpolitikere catch all-strategier, dvs. at de indretter sig efter vælgernes synspunkter frem for at placere sig i det ideologiske landskab (Bro, 1998). Når samtlige politiske aktører vælger den strategi, kommer de holdningsmæssigt til at fremstå som politisk meget ensartede (Bro, 1998), hvilket opfordrer medierne til at kaste sig over indpakningen i form af personer, proces og taktik frem for den politiske substans. Mere konkret opfordrer de nævnte forhold til, at nyheder om politiske forhold pakkes ind i et frame, der passer til disse forhold – et strategiframe.²

Ud fra et demokratiteoretisk perspektiv er strategiframet særligt interes-

sant sammenlignet med alternative måder at frame skildringen af politikerne på, eftersom framet i de amerikanske studier har vist sig at underminere borgernes tillid til politikerne og aktivere deres kynisme (Cappella og Jamieson, 1997). Om dette også er tilfældet i Danmark afhænger imidlertid dels af, om strategiframet overhovedet forekommer i dansk politisk journalistik, dels af om framet faktisk påvirker de danske borgeres tillid til de politikere, som de har valgt til at regere på deres vegne.

Analyse af medieprodukterne

En undersøgelse af om og hvordan mediernes strategiframe kan påvirke befolkningens tillid til politikerne, bliver mere interessant, hvis det viser sig, at strategiframet faktisk er udbredt. Vi vil derfor først undersøge indholdet af tv's nyhedsudsendelser. Vores hypotese er her, at anvendelsen af et strategiframe sker hyppigere i danske tv-nyhedsudsendelser om eller med folketingspolitikere end i lignende indslag uden folketingspolitikere.

Undersøgelsen omfatter den type indslag, der handler om danske politiske og samfundsrelevante forhold, og hvor der optræder folketingspolitikere. For at kunne vurdere om strategiframet er særlig udbredt i denne type indslag, sammenlignes de med andre lignende indslag, der også omhandler politiske og samfundsrelevante forhold, men hvor der *ikke* optræder folketingspolitikere.

Strategiframets karakter og udbredelse undersøges gennem en indholdsanalyse af indslagene i 46 tilfældigt udvalgte nyhedsudsendelser produceret af DR1 og TV2 i 2005. I alt indgår 191 indslag i indholdsanalysen: 100 indslag omhandlende danske samfundspolitiske forhold *med* omtale eller inddragelse af folketingspolitikere og 91 indslag omhandlende danske samfundspolitiske forhold *uden* omtale eller inddragelse af folketingspolitikere. De udvalgte nyhedsudsendelser er jævnt fordelt på hele året og på alle ugedagene. At fokus ligger på framets udbredelse i indslag med eller om folketingspolitikere skyldes dels, at strategiframet, som nævnt ovenfor, forventes at være udbredt i disse indslag, dels at det fra et demokratiteoretisk perspektiv er mest oplagt at fokusere på de demokratisk valgte, lovgivende beslutningstagere, og at politikere på dette niveau oftere eksponeres i DR1's og TV2's nyhedsudsendelser. Desuden ser vi alene på nyhedsudsendelserne, fordi det primært er her, at medierne forventes at have demokratiske forpligtelser. Endelig omfatter indholdsanalysen kun tv-mediet ud fra den betragtning, at tv antageligt har langt større påvirkningspotentiale end aviserne (Jamieson, 1992).

Eksisterende undersøgelser af strategiframet er primært foretaget i forbindelse med amerikanske valg, og det er ikke sikkert, at strategiframet har helt den samme udformning i dansk hverdagsjournalistik. Vi har derfor på baggrund af overvejelser over den særlige danske situation inkluderet nye dimensioner i den foreløbige operationalisering af strategiframet.

Helt konkret foregik indholdsanalysen på den måde, at to personer uafhængigt af hinanden så indslagene igennem og kodede de indslag, der omhandlede danske politiske og samfundsmæssige forhold. Indslagene blev kodet med hensyn til, om de indeholdt en omtale af aktørernes motiver og egoistiske bagtanke; en brug af spil- og krigsmetaforer, en omtale af vindere og tabere i det politiske spil, et fokus på konflikt; en omtale af aktørernes personlighed eller andre rent personlige forhold, en opdeling af aktører i ansvarshavende, kritikere og tilskuere og en henvisning til meningsmålinger.

Indholdet af det danske frame blev analyseret ved brug af faktoranalyse. Konklusionen på analyserne er, at det danske strategiframe kan defineres som en vinkling af historien, hvor der er et fokus på 1) strategiske og egoistiske motiver, 2) aktørernes personlighed og brug af 3) krigs- og spilmetaforer, vinder-/tabersymbolik og 4) ekspertudtalelser.³

I modsætning til de udenlandske undersøgelser (se fx Cappella og Jamieson, 1997) viser indholdsanalysen, at konflikt, meningsmålinger og italesættelse af aktører som henholdsvis ansvarlige, kritikere og tilskuere ikke er definerende for strategiframeet i dansk tv's hverdagsjournalistik. Det kan skyldes, at undersøgelsen modsat de amerikanske ikke er begrænset til en valgkampperiode. På baggrund af faktoranalysen har vi opbygget et indeks til måling af brugen af strategiframeet. Skalaværdien går fra 0 til 1 (hvor 0 = strategiframeet ej tilstede og 1 = strategiframeet er til stede). Tabel 1 viser, at af de 100 indslag, der omhandlede danske samfundspolitiske forhold med inddragelse af folketingspolitikere, var 17 pct. strategiframeet (skalaværdi = 1), dvs. indeholdt alle elementer af strategiframeet, mens 4 pct. af samme type indslag uden inddragelse af folketingspolitikere var strategiframeet.⁴ Som det ses af tabel 1, er der en stærkt signifikant forskel på udbredelsen af strategiframede indslag mellem indslag med og uden inddragelse af folketingspolitikere. Anvendelsen af et strategiframe er først og fremmest udbredt i danske tv-nyhedsudsendelser om og med folketingspolitikere.

Tabel 1. Udbredelsen af strategiframeet i indslag henholdsvis med/uden folketingspolitikere

	Indslag med politikere	Indslag uden politikere
Andel strategiframede indslag	17 pct.	4 pct.
Skalagennemsnit	0,44	0,16
Standardafvigelse	0,33	0,23
T-test af forskel på gennemsnit	P = 0,0001	

Note: Signifikanstest af forskelle mellem grupperne beregnet med independent samples t-test.

Total N=191, n (indslag med folketingspolitikere) = 100, n (indslag uden folketingspolitikere) = 91.

Selvom hovedformålet var at afklare strategiframets karakteristika og udbredelse i hverdagsjournalistikken, giver data også mulighed for at sammenligne framets udbredelse i henholdsvis hverdagsjournalistikken og den journalistiske dækning af valgkampperioder, da der blev afholdt folketingsvalg i perioden for dataindsamlingen. Som det ses af tabel 2, er strategiframet mere udbredt under en valgkamp end i perioder, hvor der ikke er valg, hvilket er i overensstemmelse med tidligere undersøgelsesresultater (Lawrence, 2000).

Tabel 2. Udbredelsen af strategiframet i indslag henholdsvis i/uden for valgkampperioden

	Indslag i valgkampperioden	Indslag uden for valgkampperioden
Andel strategiframede indslag	26 pct.	15 pct.
Skalagennemsnit	0,58	0,43
Standardafvigelse	0,33	0,34
T-test af forskel på gennemsnit	P = 0,04	

Note: Signifikanstest af forskelle mellem grupperne beregnet med independent samples t-test.

Total N=100, n (indslag med folketingspolitikere i valgkampperioden) = 27, n (indslag med folketingspolitikere uden for valgkampperioden) = 73.

Konklusionen på indholdsanalysen er altså, at der eksisterer et strategiframe i dansk tv's nyhedsudsendelser, der er karakteriseret ved fokus på motiver, krigs- og spilmetaforer, vindere/tabere, aktørernes personlighed og ekspertudtalelser. Dette frame er generelt mere udbredt i indslag med folketingspolitikere end i andre indslag – specielt i valgkampperioderne, men også i hverdagsjournalistikken.

Mediernes holdningspåvirkende magt

Når det således er påvist, at man i nyhedsmediernes faktisk anvender et strategiframe, når man omtaler politikernes gøren og laden, bliver det interessant også at se på, hvilke konsekvenser dette har. Spørgsmålet er, om det påvirker vores tillid til politikerne, at de igen og igen omtales i mediernes som egoistiske, som vindere eller tabere i et spil og som aktører, hvis personlige egenskaber er mere interessante end deres politiske budskaber. Besvarelsen af dette spørgsmål vil være omdrejningspunktet i den resterende del af artiklen.

Tillid kan ligesom andre holdninger siges at bestå af en række underdimensioner. Ofte opfattes den samlede tillid derfor som noget, der udgøres af henholdsvis en responsiv, pragmatisk og moralsk dimension (Goul Andersen, 1992a). Førstnævnte handler om, hvorvidt politikerne opfattes som responsive

og lydhøre over for vælgerne (Goul Andersen, 1992a: 57), mens pragmatisk tillid er vurderingen af, om politikerne evner at varetage de opgaver, som de er blevet valgt til. (Marsh, 1977: 116-118). Endelig er moralsk tillid relateret til evalueringen af politikernes hæderlighed og moral som både politikere og privatpersoner (Marsh, 1977: 116-118). Tesen er, at det fortrinsvis er ændringer i den moralske tillid, som strategiframet afstedkommer, eftersom framet primært kommunikerer om denne dimension.

Tillid består ligesom andre holdninger af kognition (dvs. hvad man tror om politikerne), affektion (hvad man føler i relation til politikerne) og intention (hvordan man derudfra finder det rigtigt at agere over for politikerne) (Ekegren, 2001: 22; Lippman, 1922). Det er gennem deres rolle som producent og formidler af kognitive forestillinger, at medierne kan påvirke tilliden. Gennem valg af frames udstyrer medierne borgerne med nogle særlige kognitive forestillinger, eftersom ethvert frame „udvælger nogle aspekter af den opfattede virkelighed og gør dem vigtigere i kommunikationen på en sådan måde, at det fremmer en bestemt problemdefinition, kausal fortolkning, moralsk vurdering og/eller handlingsanbefaling i relation til det objekt, som beskrives“ (Entman, 1993: 52, vores oversættelse).

Anvendelsen af bestemte frames antages at kunne påvirke de kognitive forestillinger gennem forskellige psykologiske mekanismer. Ifølge tilgængelighedsmodellen sker det ved, at framet øger *tilgængeligheden* af bestemte overvejelser/forestillinger frem for andre. Ifølge vigtighedsmodellen sker det ved, at framet gør bestemte overvejelser mere vigtige for holdningen end andre. Og endelig kan framet ifølge indholdsmodellen ændre *indholdet* af individets overvejelser gennem introduktion af nogle nye overvejelser og forestillinger (Slothuus, 2005). I dette studie er det alene vigtighedsmodellen, der vil blive testet. Tidligere forskning har nemlig peget på, at det primært er gennem en ændring af den oplevede *vigtighed* af bestemte overvejelser og forestillinger, at strategiframets effekter kan forventes at opstå. Adskillige studier har således afvist, at tilgængeligheden havde betydning for framingen (se fx Nelson et al., 1997), ligesom der er empirisk belæg for, at vigtighedsmodellen giver en langt bedre beskrivelse af framingeffekter end indholdsmodellen (se fx Nelson og Oxley, 1999; Druckman og Nelson, 2003).

De kognitive forestillinger, som strategiframet udstyrer borgerne med, er langt fra neutrale. Det er i stedet beskrivelser, som udruster borgerne med negative, stereotype forestillinger om politikerne som gruppe, eftersom de beskriver politikerne ved en række karaktertræk, der betragtes som tillidsnedbrydende. Det gælder fx egenskaber som utroværdighed, uautencitet, uoprigtighed, falskhed, illoyalitet, manipuleret selvfremsstilling og egoisme (Bordum, 2001; Sztompka, 1999). Selvom disse egenskaber måske i det konkrete nyhedsindslag kun relateres til én konkret politiker, kan det påvirke tilli-

den til politikerne generelt, fordi vi anvender stereotyper (Nelson, 2006). I den proces har man samtidig en tendens til at tillægge personerne i samme kategori flere fællestræk end dem, der oprindeligt karakteriserer dem som gruppe (Nelson, 2006). Det har for eksempel den konsekvens, at en politisk skandalesag, som involverer én politiker, kan få relativt store konsekvenser for tilliden til politikerne generelt. Det er grunden til, at det i mange tilfælde er relevant at se strategiframets skildringer af enkeltpolitikere som noget, der kan påvirke mere end blot tilliden til denne ene politiker.

Forventningen til det eksperimentelle studie af strategiframets effekter på borgernes tillid til politikerne kan på denne baggrund sammenfattes i tre hypoteser: Vi vil for det første forvente, *at strategiframet påvirker borgernes tillid til folketingspolitikerne i negativ retning*. Forventningen bygger på, at strategiframet tillægger politikerne en række negative egenskaber. Da disse negative træk primært er knyttet til politikernes mere personlige egenskaber og ikke deres politiske resultater, vil vi for det andet forvente, *at strategiframet hovedsageligt påvirker tilliden til folketingspolitikerne ved at påvirke den moralske dimension af tilliden*. Endelig vil vi for det tredje forvente, *at strategiframet påvirker tilliden til politikerne gennem vigtighedsmodellen, dvs. ved at øge vigtigheden af nogle overvejelser frem for andre*.

Metode

Når det skal undersøges, om der eksisterer en kausal sammenhæng mellem en afhængig og en uafhængig variabel, er det eksperimentelle forskningsdesign velegnet. Eksperimenter kan bruges til at teste hypoteser omkring sammenhænge mellem årsag og virkning. I vores tilfælde handler det om, hvorvidt strategiframet er årsagen til ændringer i tilliden til politikerne.

Generelt kan en sådan årsagsrelation undersøges enten gennem et *between subjects-design*, hvor det er tilliden mellem en kontrolgruppe og en stimulusgruppe efter modtagelse af stimulusen, der sammenlignes (TK₁ og TS₁), eller gennem et *within subjects design*, hvor det er tilliden hos den enkelte deltager/gruppe før og efter den eksperimentelle stimulus, der sammenlignes (TS₀ og TS₁). Det aktuelle eksperiment anvender et between subjects-design, altså sammenlignes tilliden i kontrolgruppen (TK) og strategigruppen (TS) efter stimulusen (se figur 1).

Figur 1. Model for eksperimentet



Selve stimulusen bestod af to forskellige tv-indslag, dels et manipuleret, strategiframet indslag, dels det originale, neutrale indslag. Stimulusmaterialet er udarbejdet på baggrund af DR1's tv-avis d. 16.03.2005 kl. 21, som vi valgte, fordi der indgik folketingspolitikere fra begge sider af folketingssalen, og fordi indslaget som udgangspunkt var neutralt, men samtidig kunne laves om til at indeholde strategiframets elementer. Billederne er, med enkelte ubetydelige undtagelser, ens i begge indslag, hvorimod speaken hen over billederne er ændret i det strategiframede indslag. Det er således speaken, der anvendes til at frame indslaget strategisk. Valg af indslag var også påvirket af indslagets emne (globalisering), da det ikke skulle være et konfliktfyldt emne, hvor vores deltagergruppe kunne forventes at have særlige holdninger, samt at det heller ikke skulle være et emne, som medierne i tiden op til eksperimentet havde haft særlig fokus på eller kritiseret politikerne i forhold til. Det manipulerede indslag indgik i stimulusmaterialet som nummer to af tre indslag for at gøre eksperimentet så realistisk som muligt og for at undgå, at deltagerne gennemskuede formålet. De to andre indslag handlede om udslip af saltsyre (uden politikerinddragelse) og om danske valgobservatørers arbejde i Ukraine. I figur 2 er speaken i henholdsvis det neutrale og det strategiframede indslag gengivet. De fire steder, som er markeret med fed skrift, udgør strategiframet. I operationaliseringen af strategiframet har vi fremhævet uærligheden i politikernes motiver gennem italesættelse af deres adfærd som strategisk og taktisk, hvilket illustreres med ord som afledningsmanøvre og symbolpolitik. Ligeledes indgår også et fokus på vindere og tabere i kraft af en henvisning til meningsmålinger og et fokus på personlighed i form af en henvisning til statsministerens personlige egenskaber som handlekraftig og ansvarlig.

Vi rekrutterede 71 folkeskolelærere som deltagere i eksperimentet. Vi valgte folkeskolelærere, fordi vi vurderede, at gruppens politiske bevidsthed hverken var meget høj eller meget lav – et aspekt, som flere (fx Zaller, 1992) har påpeget har stor betydning for medieeffekter. Deltagerne blev fordelt helt tilfældigt på to grupper – der blev altså foretaget en ægte randomisering. 35 så det strategiframede indslag, mens 36 så det neutrale indslag.

Det konkrete forløb af eksperimentet var, at deltagerne først besvarede et prætest-spørgeskema, hvor hovedformålet var at måle det oprindelige tillidsniveau og baggrundsvariable. Dernæst så de indslaget, og umiddelbart efter udfyldte de et posttest-spørgeskema, hvis hovedformål var at måle den afhængige variabel, dvs. forskellige spørgsmål relateret til tillid. Desuden indeholdt spørgeskemaet spørgsmål om deltagerens tillid til politiske institutioner og andre forhold relevante for analysen af demokratiske implikationer og spill-overeffekter.

Figur 2. Stimulusmaterialet

Strategiramet indslag	Neutralt indslag
<p>Studieværts intro: Regeringen sagde i dag, at Danmark skal være verdens mest konkurrencedygtige samfund, men foreløbig konkurrerer partierne om, hvem der skal betale regningen.</p> <p>Speaker: Statsministeren brugte store ord, da han præsenterede regeringens globaliseringsforslag. Forslaget kritiseres for at være en afledningsmanøvre fra de dårlige meningsmeninger.</p> <p>Statsminister Anders Fogh Rasmussen: Vi sætter helt præcist det mål, at når vi når frem til 2015, så har Danmark verdens mest konkurrencedygtige samfund.</p> <p>Speaker: For det første handler det om iværksættere, som regeringen vil give bedre vilkår. De skal for eksempel have skatterabat og lettere adgang til kredit. Et andet område er innovation. Kreativiteten skal styrkes ude i virksomhederne ved et bedre samarbejde mellem erhvervsliv og forskning. Endelig handler det om forskning. Universiteterne skal for fremtiden tildeles bevillinger efter resultat og kvalitet. De studerende skal hurtigere gennem systemet og højest være færdige.</p> <p>Speaker: Men betalingen manglede.</p> <p>Statsminister Anders Fogh Rasmussen: Jamen pengene kommer. Nogle af dem indgår allerede i regeringsprogrammet frem til 2010. Andre vil være nye penge, som kommer i forbindelse med en velfærdsreform</p>	<p>Studieværts intro: Regeringen sagde i dag, at Danmark skal være verdens mest konkurrencedygtige samfund, men foreløbig konkurrerer partierne om, hvem der skal betale regningen.</p> <p>Speaker: Statsministeren præsenterede på pressemødet i dag 333 forslag, som skal gøre danskerne til verdensmestre i globalisering.</p> <p>Statsminister Anders Fogh Rasmussen: Vi sætter helt præcist det mål, at når vi når frem til 2015, så har Danmark verdens mest konkurrencedygtige samfund.</p> <p>Speaker: De 333 forslag kan deles op i 3 hovedområder, som regeringen vil gøre noget ved. Iværksættere – et – handler det om det. Regeringen vil give dem bedre vilkår. De skal for eksempel have skatterabat og lettere adgang til kredit. Et andet område er innovation. Kreativiteten skal styrkes ude i virksomhederne ved et bedre samarbejde mellem erhvervsliv og forskning. Og endelig handler det om forskning. Universiteterne skal for fremtiden tildeles bevillinger efter resultater og kvalitet. De studerende skal hurtigere gennem systemet og højest være 25 år, når de bliver færdige.</p> <p>Speaker: Men betalingen manglede.</p> <p>Statsminister Anders Fogh Rasmussen: Jamen pengene kommer. Nogle af dem indgår allerede i regeringsprogrammet frem til 2010. Andre vil være nye penge, som kommer i forbindelse med en velfærdsreform.</p>

Speaker: Oppositionen tvivler på, at regeringen vil betale regningen for ambitionerne

Socialdemokraternes formand Helle Thorning-Schmidt: Man har nogle gode ideer og en masse løfter, men man glemmer at afsætte de fornødne midler til det. Og det bliver man altså nødt til, hvis vi skal tage denne opgave alvorlig, og det skal vi.

Speaker: **Socialdemokraterne ser regeringens politik som symbolpolitik – en politik designet til at gendanne statsministerens image som handlekraftig og ansvarlig.**

Statsminister Anders Fogh Rasmussen: Det er ambitiøse mål, vi har sat op. Det indrømmer jeg.

Speaker: **Men høje ambitioner er ikke nok for oppositionen.**

Kim Mortensen, Globaliseringsordfører soc.dem.: **Jeg synes, det er en omgang varm luft. Vi havde gerne set, at der var noget konkret i regeringens forslag.**

Speaker: Oppositionen tvivler på, at regeringen vil betale regningen for ambitionerne

Socialdemokraternes formand Helle Thorning-Schmidt: Man har nogle gode ideer og en masse løfter, men man glemmer at afsætte de fornødne midler til det. Og det bliver man altså nødt til, hvis vi skal tage denne opgave alvorlig, og det skal vi.

Speaker: Danmark skal være verdens mest konkurrencedygtige samfund. Alle skal uddanne sig hele livet. Vi skal have verdens bedste folkeskole. Verdens bedste universiteter.

Statsminister Anders Fogh Rasmussen: Det er ambitiøse mål, vi har sat op. Det indrømmer jeg.

Speaker: Mange af regeringens forslag er en kombination af pisk og gulerod. Det får universiteterne at føle.

Fogh: Det vi vil gøre er at indrette bevillingssystemerne sådan, at bevillinger bliver givet efter kvalitet

Påvirker strategiframede nyheder danskernes tillid til folketingspolitikere?

For entydigt at kunne tilskrive eventuelle tillidsforskelle mellem kontrol- og strategigruppen til strategiframet skal det sikres, at de to grupper ikke adskiller sig fra hinanden på nogen for tillidsniveauet betydningsfulde variable. Derfor er fordelingen af deltagerne til de to grupper, kontrol- og strategigruppen, sket tilfældigt. Efter afholdelsen af eksperimentet kontrollerede vi desuden for systematiske skævheder i fordelingen mellem henholdsvis kontrolgruppen og strategigruppen. De variable, vi kontrollerede for, var køn, alder, politisk orientering, syn på globalisering og politisk bevidsthed, og vi fandt ingen systematiske skævheder

Tillidsspørgsmålet er målt på en skala, der går fra 1 (meget lille tillid) til 4 (meget stor tillid).⁵ Som det ses af tabel 3, var der en meget lille og statistisk ikke signifikant forskel på den gennemsnitlige tillid mellem kontrol- og strategigruppen, inden de blev udsat for stimulusen.

Tabel 3. Politisk tillid i kontrol- og strategigruppen inden stimulus

	Kontrolgruppen	Strategigruppen
T₀, prætillid		
Gennemsnit	2,53	2,60
Standard afvigelse	0,560	0,651
T-test af forskel på gennemsnit i tillid mellem grupperne	P = 0,618	

Note: Gennemsnitsværdierne er udtryk for gruppens placering på skalaen fra 1 til 4, hvor 1 = meget lille tillid og 4 = meget stor tillid. Signifikanstest af forskelle mellem grupperne beregnet med independent samples t-test.

Total N=71, n (kontrolgruppen) = 36, n (strategigruppen) = 35.

Som nævnt er hypotesen, at de personer, som har set strategiframet, vil have mindre tillid til folketingspolitikere end de personer, der har set det neutrale frame. Som vist i tabel 4 er strategigruppens politiske tillid efter at have været udsat for stimulus faldet væsentligt fra 2,60 til 2,23, mens kontrolgruppens tillid ikke har ændret sig signifikant og ligger på 2,53.⁶ Forskellen mellem strategi- og kontrolgruppens gennemsnitlige tillid efter de blev udsat for stimulusen, er statistisk signifikant. Da den gennemsnitlige tillid er mindre i strategigruppen end i kontrolgruppen efter stimulus, kan vi bekræfte hypotesen om, at strategiframet påvirker folks generelle tillid til folketingspolitikere i negativ retning.

Tabel 4. Politisk tillid i kontrol- og strategigruppen efter stimulus

	Kontrol- gruppen	Strategi- gruppen
T₁, prætillid		
Gennemsnit	2,53	2,23
Standard afvigelse	0,56	0,65
T-test af forskel på gennemsnit i tillid mellem grupperne	P = 0,032	

Note: Gennemsnitsværdierne er udtryk for gruppens placering på skalaen fra 1 til 4, hvor 1 = meget lille tillid og 4 = meget stor tillid. Ensidet signifikanstest af forskelle mellem grupperne beregnet med independent samples t-test. Total N=71, n (kontrolgruppen) = 36, n (strategigruppen) = 35.

Den anden hypotese var, at den dimension af tillid, som strategiframet fortrinsvis ville påvirke, var den moralske tillid. Til belysningen af hypotesen blev der konstrueret to indeks⁷: ét for pragmatisk tillid⁸ og ét for moralsk tillid.⁹ Indeksskalaerne går fra 0 til 1, hvor 0 er udtryk for lav henholdsvis moralsk eller pragmatisk tillid, og 1 er udtryk for høj henholdsvis moralsk eller pragmatisk tillid. Af tabel 5 fremgår det, at der er stor forskel i den moralske tillid til folketingspolitikere mellem personerne i henholdsvis kontrol- og strategigruppen. Personer i strategigruppen scorer gennemsnitlig lavere på skalaen for moralsk tillid end personerne i kontrolgruppen, hvorfor det kan tyde på, at strategiframet ikke alene påvirker den overordnede, generelle tillid, men at det mere konkret er den moralske dimension, strategiframet kan påvirke. Samtidig viser analysen, jf. tabel 5, ingen statistisk signifikant forskel mellem kontrol- og strategigruppens grad af pragmatisk tillid til folketingspolitikere, dvs. det kan ikke påvises, at strategiframet påvirker den pragmatiske tillid.

At man således efter stimulusen kan påvise en forskel på niveauet for moralsk tillid mellem kontrol- og strategigruppen, men altså ikke nogen forskel på niveauer for pragmatisk tillid, gør det muligt at bekræfte hypotesen om, at strategiframet påvirker folks moralske tillid til politikere.¹⁰

Den sidste hypotese er, at strategiframet påvirker tilliden til folketingspolitikere gennem vigtighedsmodellen, dvs. ved at øge vigtigheden af nogle overvejelser frem for andre. Forventningen er derfor, at personerne i strategigruppen tillægger de moralske aspekter langt større vigtighed end personerne i kontrolgruppen, eftersom strategiframet netop fokuserer meget på disse sider af de politiske aktører. På baggrund af en faktoranalyse er der konstrueret et indeks, der måler vigtigheden af henholdsvis de moralske og de pragmatiske hensyn.¹¹

Tabel 5. Moralsk og pragmatisk tillid i kontrol- og strategigruppen efter stimulus

	Kontrol- gruppen	Strategi- gruppen
Moralsk tillid		
Gennemsnit	0,41	0,27
Standard afvigelse	0,25	0,28
T-test af forskel på gennemsnit i moralsk tillid mellem grupperne	P = 0,037	
Pragmatisk tillid		
Gennemsnit	0,58	0,56
Standard afvigelse	0,28	0,34
T-test af forskel på gennemsnit i pragmatisk tillid mellem grupperne	P = 0,841	

Note: Gennemsnitsværdierne er udtryk for gruppens placering på skalaen fra 0 til 1, hvor 0 = lav moralsk/pragmatisk tillid og 1 = høj moralsk/pragmatisk tillid. Signifikanstest af forskelle mellem grupperne beregnet med independent samples t-test. Total N = 71, n (kontrolgruppen) = 36, n (strategigruppen) = 35.

Tabel 6. Den relative vigtighed af moralske og pragmatiske hensyn i kontrol- og stimulusgruppen efter stimulus

	Kontrol- gruppen	Strategi- gruppen
Vigtighedsindeks		
Gennemsnit	3,36	3,62
Standard afvigelse	0,62	0,51
T-test af forskel på gennemsnit for værdi på vigtighedsindeks mellem grupperne	P = 0,051	

Note: Gennemsnitsværdierne er udtryk for gruppens placering på skalaen fra 1 til 5, hvor 1 er udtryk for en vægtlægning af pragmatiske hensyn, mens 5 er udtryk for en vægtlægning af moralske hensyn. Signifikanstest af forskelle mellem grupperne beregnet med independent samples t-test. Total N = 71, n (kontrolgruppen) = 36, n (strategigruppen) = 35.

Som det ses af tabel 6 lægger både kontrol- og strategigruppen større vægt på de moralske end på de pragmatiske hensyn, når de skal vurdere folketingspolitikernes handlinger, idet begge grupper ligger relativt tættere på skalaens yderpunkt 5 end på 1, dvs. tættere på moralske overvejelser end på de pragmatiske ditto. Samtidig er der dog forskel mellem grupperne med hensyn til, *hvor* stor vigtighed de moralske overvejelser tillægges i forhold til de pragmatiske. Strategigruppen lægger større vægt end kontrolgruppen på moralske hensyn, når de skal vurdere politikernes handlinger. Forskellen på gennemsnittene er ikke stor, men lige netop statistisk signifikant ($P = 0,051$). Vi kan dermed konkludere, at der er forskel på, hvilken vigtighed deltagerne tillægger henholdsvis de moralske og pragmatiske hensyn. Dette tyder på, at strategiframet påvirker tilliden ved at øge den vigtighed, folk tillægger moralske hensyn i forhold til pragmatiske hensyn.

Konklusion

Analyserne i de foregående afsnit har vist, at der eksisterer et strategiframe i danske tv-nyhedsudsendelser, der er karakteriseret ved fokus på politikernes motiver, krigs- og spilmetaforer, opdeling i vindere/tabere, politikernes personlighed og ekspertudtalelser. Dette frame er generelt udbredt i indslag med folketingspolitikere – specielt i valgkampperioderne, men også i hverdagsjournalistikken.

Desuden kunne vi konkludere, at strategiframet påvirker den generelle tillid til folketingspolitikere i negativ retning, herunder primært den moralske dimension, og at strategiframet påvirker tilliden ved at gøre overvejelser om politikernes moral vigtigere, dvs. gennem mekanismen som foreskrevet i vigtighedsmodellen.

Det bør i den forbindelse også nævnes, at de fundne effekter måske ikke er permanente. Andre har nemlig fundet, at holdningseffekter ofte forsvinder over tid (Togeby, 2004; de Vreese, 2004). Omvendt kan korttidseffekter vise sig at bide sig fast, hvis brugen af strategiframet er almindeligt og konstant nærværende i borgernes bevidsthed som én måde at opfatte politik på.

Det er i sig selv et opsigtsvækkende fund, at strategiframet faktisk påvirker tilliden til politikere i negativ retning. Men har det også betydning for andre demokratiske parametre end „bare“ tilliden til politikere? Det indsamlede datasæt viser ikke tegn på, at strategiframet påvirker holdningen til mere abstrakte størrelser som demokratiet og valginstitutionen. Der er heller ikke tegn på, at framet påvirker rekrutteringsvilligheden (lysten til at opstille som folketingskandidat). På den anden side synes framet at have en negativ effekt på den legitimitet og autoritet, man tillægger de politiske aktører og deres beslutninger. Dette synes rimeligt, eftersom man sjældent vil føle sig forpligtet til at

acceptere beslutninger truffet af personer, hvis moralske dømmekraft man opfatter som tvivlsom, og som man derfor ikke har tillid til.

Konklusionen bliver således, at det ikke er uden betydning for demokratiets tilstand, hvordan medierne taler om politikerne og deres virke. Der kan være grund til at tage en diskussion af, om medierne skal have lov at dække politik, nøjagtig som de lyster, eller om man skal opstille mere detaljerede retningslinjer for mediernes virke, end tilfældet er i dag? Stensikkert er, at uanset hvilken vej, der vælges, er der en række spørgsmål og dilemmaer, som må afklares, og en række hensyn, der må tages. Hvem skal fx bestemme indholdet af eventuelle retningslinjer? Hvordan afvejes sådanne retningslinjer mod hensynet til ytrings- og pressefriheden? Og hvordan sikres det, at medierne fortsat kan udfylde både rollen som formidler af politikernes handlinger og holdninger og rollen som kritisk gransker af magthaverne?

Noter

1. Artiklen er skrevet på grundlag af specialet Jensen og Hansen (2006).
2. For en uddybning se Jensen og Hansen (2006).
3. Det induktive element i indholdsanalysen betød, at vi i løbet af kodningsprocessen blev opmærksomme på andre elementer, der kunne være relevante i forhold til strategiframet. Ekspertudtalelser var således et element, der viste sig at være statistisk og teoretisk relevant og derfor indgår i den endelige definition på strategiframet.
4. Det bærende element i strategiframet, motivvariablen, der antyder, at politikerne har egoistiske motiver, optræder i hele 46 pct. af indslagene om danske samfundspolitiske forhold, hvor folketingspolitikere er inddraget, hvorimod motivvariablen kun optræder i 13 pct. af indslagene i lignende indslag, hvor folketingspolitikere ikke er inddraget.
5. Målet for den generelle tillid baserer sig på spørgsmålet, „I almindelighed hvor stor tillid har du så til danske folketingspolitikere?“, hvilket er meget lig den måde, man i andre undersøgelser, fx valgundersøgelserne (se fx Andersen, 1999) har operationaliseret tillid på, og de må derfor betragtes som velgennemprøvede og som en god måde at måle det generelle tillidsniveau på.
6. Dependent samples t-test af forskellen på tilliden før og efter stimulus i kontrolgruppen, dvs. mellem TK_0 og TK_1 viser, at der ikke er signifikant forskel. Resultatet er ikke afbilledet i tabel 3.
7. Operationaliseringen af pragmatisk og moralsk tillid er baseret på valgundersøgelsernes formuleringer og på Jørgen Goul Andersens brug af begreberne i sine undersøgelser af politiks mistillid (1992a, 1992b) og er underbygget af faktoranalyser. Det samlede indeks for moralsk og pragmatisk tillid er således baseret på fire spørgsmål hver.
8. Pragmatisk tillid blev operationaliseret gennem i alt seks spørgsmål, der går på tilliden til politikernes økonomiske styring, lederskabsevner, problemløsningsevner, resultater og lignende. Overordnet set går spørgsmålene på, om politikerne varetager deres opgaver ordentligt ud fra et output-orienteret perspektiv (for de konkrete spørgsmålsformuleringer, se Jensen og Hansen, 2006).
9. Moralsk tillid er operationaliseret gennem i alt otte spørgsmål, hvoraf nogle er

orienteret mod den politiske del og andre mod den mere personlige del ad den moralske tillid (for de konkrete spørgsmålsformuleringer, se Jensen og Hansen, 2006). Vedrørende tillid til politikernes adfærd som *politikere*, dvs. den politiske del af den moralske tillid, handler det om spørgsmål rettet mod politikernes egeninteresse, deres oprigtighed og ærlighed i det politiske arbejde. Dertil kommer en række spørgsmål, som operationaliserer politikernes personlige moral. De handler primært om, hvordan man opfører sig som menneske – ikke kun i politik, men også som privatperson. Faktoranalyser kunne ikke retfærdiggøre en adskillelse af moralsk tillid i en personlig og politisk del, hvilket betyder, at det endelige mål for moralsk tillid indeholder spørgsmål af begge typer.

10. For at kunne konkludere, at strategiframet er årsag til den faldende moralske tillid, kontrollerede vi ved hjælp af multipel lineær regression for, at de fundne forskelle i tillid mellem kontrol- og strategigruppen, ikke kan henføres til andre variable som køn, alder, politisk orientering, syn på globalisering og politisk bevidsthed.
11. Fire spørgsmål danner tilsammen målet for, hvilken vægt respondenterne tillægger henholdsvis moralske og pragmatiske hensyn. Respondenterne er blevet bedt om at svare på en skala med 5 kategorier fra „helt enig“ til „helt uenig“, hvor enig de er i udsagnene: „Det betyder mere, at politikere er ordentlige mennesker, end hvilken politik de fører“, „Det betyder mere, at politikere får løst samfundets problemer, end hvilke midler de benytter“, „Hvordan politikere evner at lede landet er vigtigere for mig, end hvad jeg synes om deres person“ og „Hvordan politikere opfører sig som privatpersoner har også betydning for mig, når jeg skal sætte mit kryds ved folketingsvalg“.
12. Folketingsvalget blev afholdt d. 8. februar 2005. Perioden omkring folketingsvalget inkluderer de fire nyhedsudsendelser, i alt 31 indslag omhandlende danske samfundspolitiske forhold, der falder i perioden 24.01.05 til 09.02.05.

Litteratur

- Andersen, Johannes (1999). „Tilfredsheden med demokratiet“, pp. 249-260 i Johannes Andersen, Ole Borre, Jørgen Goul Andersen og Hans Jørgen Nielsen (red), *Vælgere med omtanke*, Århus: Forlaget Systime.
- Bordum, Anders (2001). „Tillid er godt – Om tillidsbegrebets værdiladning“, pp. 68-80 i Anders Bordum og Søren B. Wenneberg (red.), *Det handler om tillid*, København: Samfundslitteratur.
- Bro, Peter (1998). *Journalisten som aktivist: Om presse, politik og demokratisk dialog*, København: Fremad.
- Cappella, Joseph N. and Kathleen H. Jamieson (1997). *Spiral of cynicism: The press and the public good*, New York: Oxford University Press.
- Cook, Timothy E. (1998). *Governing with the News – the News Media as a Political Institution*, Chicago: The University of Chicago Press.
- Druckman, James N. and Kjersten R. Nelson (2003). „Framing and Deliberation: How Citizens conversations Limit Elite Influence“, *American Journal of Political Science*, Vol. 47, No. 4, pp. 729-745.
- Ekegren, Peter (2001). p. 22 i *Leksikon for sociologi*, København: Akademisk Forlag.
- Entman, Robert M. (1989). *Democracy without citizens: Media and the decay of American politics*, New York: Oxford University Press.
- Furhoff, Lars (1984). „Journalistik som yrke och ämne“, pp. 19-23 i Erik Lund (red.), *Pressens Årbog 1983:2*, København: C.A. Reitzel.

- Goul Andersen, Jørgen (1992a). *Politisk mistillid i Danmark*, Århus: Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.
- Goul Andersen, Jørgen (1992b). „Politikerleden – myte eller realitet“, pp. 127-160 i Jørgen Goul Andersen, Hans Jørgen Nielsen, Niels Thomsen og Jørgen Westerståhl (red.), *Vi og vore politikere*, København: Spektrum.
- Jamieson, Kathleen H. (1992). *Dirty Politics: Deception, distraction and democracy*, New York: Oxford University Press.
- Jensen, Helle Nygaard og Kathrine Adelbert Hansen (2006). „Nyhedsmediernes – demokratiets skytsengel eller Judas? En analyse af medieskabte framing-effekter på danskernes politiske tillid“, speciale ved Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet – Odense.
- Lawrence Regina G. (2000). „Game-Framing the Issues: Tracking the Strategy Frame in Public Policy News“, *Political Communication*, Vol. 17, No. 2, pp. 93-114.
- Lippman, Walter (1922). *Public Opinion*, New York: Macmillan.
- Lund, Anker Brink (1999). „Journalistroller i det redigerede samfund“, *Politica*, 31. årgang, nr. 2, pp. 133-146.
- Marsh, Alan (1977). *Protest and Political Consciousness*, London: Sage Publications.
- Nelson, Thomas E. (2004). „Policy Goals, Political Rhetoric, and Political Attitudes“, *Journal of Politics*, Vol. 66, No. 2, pp. 581-605.
- Nelson, Thomas E. and Zoe M. Oxley (1999). „Framing Effects on Belief Importance and Opinion“, *Journal of Politics*, Vol. 61, No. 4, pp. 1040-1068.
- Nelson, Thomas, Rosalee Clawson and Zoe Oxley (1997). „Media Framing of a Civil Liberties Conflict and Its Effect on Tolerance“, *American Political Science Review*, Vol. 91, No. 3, pp. 567-583.
- Nelson, Todd D. (2006). *The Psychology of Prejudice*, Boston: Pearson Education Inc.
- Patterson, Thomas E. (1993). *Out of order*, New York: Alfred A. Knopf.
- Patterson, Thomas E. (1998). „Political Roles of the Journalist“, pp. 17-32 in Doris Graber, Denis McQuail and Pippa Norris (eds.), *The Politics of News. The News of Politics*, Washington DC: CQ Press.
- Sabato, Larry, Mark Stencil and S. Robert Lichter (2000). *Peepshow: Media and Politics in an Age of Scandal*, Lanham: Rowman & Littlefield Publishers Inc.
- Slothuus, Rune (2005). „Påvirker nyhedsmediernes borgernes politiske holdninger? En eksperimentel undersøgelse af effekterne af mediernes issue framing på holdninger til kontanthjælp“, speciale ved Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.
- Sztompka, Piotr (1999). *Trust. A Sociological Theory*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Thompson, John B. (2002). *Den politiske skandale: magt og synlighed i medietiden*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Togeby, Lise (2004). *Man har et standpunkt: Om stabilitet og forandring i befolkningens holdninger*, Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Valentino, Nicholas A., Thomas A. Buhr and Matthew N. Beckmann (2001). „When the Frame is the Game: Revisiting the Impact of Strategic Campaign Coverage on Citizens' Information Retention“, *Journal of Mass Communication Quarterly*, Vol. 78, No. 1, pp. 93-112.
- Vreese, Claes H. de (2004). „The Effects of Strategic News on Political Cynicism, Issue Evaluations and Policy Support: A Two-Wave Experiment“, *Mass Communication and Society*, Vol. 7, No. 2, 191-214.
- Zaller, John (1992). *The nature and origins of mass opinion*, New York: Cambridge University Press.